

Наукові перспективи
Видавнича група

№ 5(46)

2025

НАУКА і ТЕХНІКА

серія: *право*, серія: *економіка*, серія: *педагогіка*,
серія: *техніка*, серія: *фізико-математичні науки*

СЬОГОДНІ

З Україною

в серці!

**«Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал.
2025. № 5(46) 2025. С. 2282**

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та педагогіки (спеціальності – 015 - Педагогічні науки; 076 - Економічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 530 журналу присвоєно категорію "Б" із права (спеціальність – 081 Юридичні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 10.10.2022 № 894 журналу присвоєно категорію "Б" із техніки (спеціальність - 122 Комп'ютерні науки)

Журнал видається за підтримки Міждержавної гільдії інженерів консультантів, Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання»

Рекомендовано до видавництва Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 26.05.2025, № 8/5-25)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible

Головний редактор: Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Лауреат Премії Президента України для молодих вчених, Лауреат Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок, академік Академії наук вищої школи України, Заслужений юрист України (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Волк Павло Павлович — доцент кафедри водної інженерії та водних технологій Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Гирка Ольга Ігорівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри товарознавства, митної справи та управління якістю Львівського торговельно-економічного університету (Львів, Україна)
- Гнатюк Сергій Олександрович - кандидат технічних наук, доцент, заступник декана факультету аеронавігації, електроніки та телекомунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Дацій Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Дівізінюк Михайло Михайлович - доктор фізико-математичних наук, професор, Завідувач відділу Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи "Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України" (Київ, Україна)
- Дяденчук Альона Федорівна - кандидат технічних наук, старший викладач кафедри вищої математики і фізики Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (Мелітополь, Україна)
- Забулонов Юрій Леонідович - доктор технічних наук, професор, Член-кореспондент НАН України, директор Державної установи "Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України" (Київ, Україна)

-

Савлук Г.І. 1005

ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ
-

Семак Л.А., Чорновол Д.А. 1016

МОВНІ ЗАСОБИ ВТІЛЕННЯ СТРАТЕГІЙ У ДІЛОВІЙ І НАУКОВІЙ КОМУНІКАЦІЇ
-

Соснова М.А. 1025

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНАТУРИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ В УКРАЇНІ: РИЗИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
-

Спасібухов Н. 1033

ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ЮРИСТІВ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ
-

Стасюк Є.Ю. 1044

ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ТА ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
-

Таран І.М., Данчук І.В. 1055

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ УРОКУ-КОНЦЕРТУ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
-

Тименко В.П., Горбань Л.В. 1065

МИСТЕЦТВО ТА ІГРОДИЗАЙН У ТЕАТРАЛІЗОВАНІЙ САМОДІЯЛЬНОСТІ ОБДАРОВАНИХ ДОШКІЛЬНИКІВ
-

Тягур В.М., Кулін А.З., Габода Є.Б. 1078

РОБОТА В ТЕХНІКАХ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТЕХНІЧНИХ І МИСТЕЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В ДОШКІЛЬНІЙ ТА ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ
-

Файчак Р.І., Марчук С.А., Наливайченко Л.Ю., Оклієвич Л.І. 1094

ВИЯВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ І МЕТОДІВ РОЗВИТКУ СИЛОВИХ ЯКОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ, НА ЗАНЯТТЯХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
-

Харченко І.І. 1104

СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ВНЗ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

УДК 81'27 (076.5)

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-5\(46\)-1016-1024](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-5(46)-1016-1024)

Семак Людмила Анатоліївна кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри філології, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, тел.: (056) 371-08-21, <https://orcid.org/0000-0002-2495-4680>

Чорновол Дар'я Андріївна здобувачка вищої освіти факультету обліку і фінансів, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, тел.: (056) 371-08-21

МОВНІ ЗАСОБИ ВТІЛЕННЯ СТРАТЕГІЙ У ДІЛОВІЙ І НАУКОВІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Анотація. Стаття присвячена вивченню мовних засобів утілення стратегій у жанрах офіційно-ділового й наукового стилів. Помічено, що аналіз комунікативних стратегій, мовних засобів їх утілення, зокрема вербальних одиниць і невербальних знаків з опертям на функціонально-дискурсивне вживання вможливить обґрунтування самотутніх складників комунікативно-прагматичної організації офіційно-ділового й наукового дискурсу, дасть змогу чіткіше простежити процес їхнього функціонування в умовах конкретних ситуацій ділової і академічної комунікації. У дослідженні використано загальнонаукові й лінгвістичні методи, а саме, описовий, дискурсивний і прагматичний. До найпоширеніших основних комунікативних стратегій в офіційно-діловому стилі вналежнено інформаційну стратегію, стратегію переконання, спонукання, самопрезентації. Зауважено, що в науковій комунікації найпоширенішими стратегіями є інформування, аргументація, класифікація і систематизація, пояснення, порівняння й узагальнення. Спостережено, що можна виокремити спільні комунікативні стратегії і тактики, які притаманні однаковою мірою діловій і науковій співпраці. Зазначено, що в них домінують кооперативні комунікативні стратегії: стратегія інформування, аргументативна стратегія, спонукальна стратегія, стратегія компромісу. Висновковано, що комунікативні стратегії і тактики відіграють вирішальну роль у вивченні офіційно-ділової і наукової мови, сприяючи ефективній академічній і дослідницькій комунікації та покращуючи результати навчання. Доведено, що оволодіння мовними засобами втілення стратегій і їх розуміння дасть змогу здобувачам вищої освіти краще орієнтуватися в різноманітних професійних і науково-навчальних ситуаціях спілкування, розвивати власну комунікативну компетентність у соціокультурних контекстах. Усвідомлюючи, плануючи та використовуючи комунікативні стратегії, майбутні фахівці

зможуть оптимізувати свій досвід навчання і досягти вищого рівня володіння діловою і науковою мовою.

Ключові слова: мовний засіб, комунікативна стратегія, ділова комунікація, наукова комунікація.

Semak Lyudmila Anatoliivna Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Philology, Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro, tel.: (056) 371-08-21, <https://orcid.org/0000-0002-2495-4680>

Chornovol Dar'ia Andriivna higher education student, Faculty of Accounting and Finance, Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro, tel.: (056) 371-08-21

LINGUISTIC MEANS OF IMPLEMENTING STRATEGIES IN BUSINESS AND SCIENTIFIC COMMUNICATION

Abstract. The article is devoted to the study of linguistic means of implementing strategies in the genres of official-business and scientific styles. It is noted that the analysis of communicative strategies, linguistic means of their implementation, in particular verbal units and non-verbal signs based on functional-discursive use will make it possible to substantiate the original components of the communicative-pragmatic organization of official-business and scientific discourse, will allow us to more clearly trace the process of their functioning in specific situations of business and academic communication. The study used general scientific and linguistic methods, namely, descriptive, discursive and pragmatic. The most common basic communicative strategies in official-business style include information strategy, strategy of persuasion, motivation, self-presentation. It is noted that in scientific communication the most common strategies are informing, arguing, classifying and systematizing, explaining, comparing and generalizing. It is observed that it is possible to distinguish common communicative strategies and tactics that are equally inherent in business and scientific cooperation. It is noted that cooperative communicative strategies dominate in them: informing strategy, argumentative strategy, persuasive strategy, compromise strategy. It is concluded that communicative strategies and tactics play a crucial role in the study of official business and scientific language, contributing to effective academic and research communication and improving learning outcomes. It has been proven that mastering the language means of implementing strategies and their understanding will allow higher education students to better navigate various professional and scientific and educational communication situations, to develop their own communicative competence in socio-cultural contexts. By realizing, planning and using

communicative strategies, future specialists will be able to optimize their learning experience and achieve a higher level of proficiency in business and scientific language.

Keywords: language means, communicative strategy, business communication, scientific communication.

Постановка проблеми. Комунікативні стратегії є важливими й затребуваними інструментами під час будь-якої ситуації спілкування, що, з одного боку, сприяє досягненню комунікативної мети, кращому розумінню й висловленню думки, успішній взаємодії між мовцями, а з іншого – полегшує пізнання і вивчення будь-якої мови. Тим, хто вивчає мову, її стилістику, семантику й прагматику, розвиває мовленнєві здібності, обов'язково слід звертати увагу на мовні засоби втілення комунікативних стратегій у різних дискурсах, зокрема офіційно-діловому й науковому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковиці О. Резунова та О. Передерій зазначають, що «соціальні трансформації третього десятиріччя ХХІ ст. призвели до потреби сучасного суспільства в індивідах, які здатні досягати поставлених цілей з найменшими затратами часу і ресурсів, бути успішними у різних видах діяльності, мати розвинені навички саморегуляції, самопідтримки та самоконтролю» [3]. Особливості комунікативної діяльності індивідів, комунікативно-прагматичної організації різних типів дискурсів, комунікативні наміри мовця в усних і писемних жанрах, мовні засоби презентації комунікативної поведінки, принципи побудови кооперативних і конфліктних стратегій, моделювання мотивів, цільових настанов, інтенційно-стратегічних програм комунікантів у своїх працях висвітлювали такі науковці, як Ф. Бацевич, Н. Голікова, А. Загнітко, Н. Кондратенко, В. Корольова, К. Тараненко, І. Шевченко та ін. Поза науковою увагою лінгвістів залишається питання розпізнання і розшифрування комунікативних стратегій, ужитих у різних дискурсах. Аналіз комунікативних стратегій, мовних засобів їх утілення, зокрема вербальних одиниць і невербальних знаків з опертям на функціонально-дискурсивне вживання вможливить обґрунтування самотутніх складників комунікативно-прагматичної організації офіційно-ділового й наукового дискурсу, дасть змогу чіткіше простежити процес їхнього функціонування в умовах конкретних ситуацій ділової і академічної комунікації.

Метою цієї статті є вивчення мовних засобів утілення стратегій у жанрах офіційно-ділового й наукового стилів. У дослідженні використано загально-наукові й лінгвістичні методи, а саме, описовий, дискурсивний і прагматичний.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні, коли новітня лінгвістика вивчає мову переважно в динаміці, тобто через призму мовомислення комуні-

кантів, вітчизняні й закордонні науковці все більше зосереджуються на вивченні комунікативної поведінки людини, аналізові побудови комунікативних стратегій і втіленні різноманітних тактик під час міжособистісного спілкування. На думку К. Тараненко, «вияви особистості в мові та мовленні найповніше вивчають саме в межах лінгвопрагматики – одного з найдинамічніших напрямів сучасної антропоцентричної лінгвістичної науки. Ураховуючи поняття комунікативної ситуації (конкретної ситуації спілкування, що спонукає учасників до міжособистісної взаємодії), лінгвопрагматику визначають як відмінну від семантики лінгвістичну дисципліну, що вивчає значення одиниць мови з огляду на особистісне ставлення того, хто використовує та сприймає знаки мови» [7].

Науковці Ф. Бацевич, К. Тараненко, О. Селіванова розробляли й поглиблювали основи теорії комунікативної лінгвістики й мовної комунікації [1, 7]; О. Семенюк вивчала комунікативні стратегії й тактики, базовані на оцінних висловленнях [5]; А. Корольова аналізувала втілення комунікативних стратегій і тактик у конфліктних умовах [2]; І. Фролова вивчала дискурсивні стратегії як фундаментальний механізм у структуруванні вербально-соціальної інтеракції [9]; К. Тараненко аналізувала комунікативні маніпуляції і тактики їх мовного оформлення [7]; О. Селіванова, О. Франко досліджували комунікативні тактики і стратегії ввічливості в публіцистичному й політичному дискурсі [4, 8].

Результатом офіційно-ділової комунікації є дискурс, що є не простою сукупністю текстів, а мовленням у ситуації, певному соціальному контексті з урахуванням учасників, мети, умов і жанру спілкування. У разі ділової комунікації дискурс формується там, де починаються офіційні відносини, у сфері права, управління, адміністративної діяльності, бізнесу. Він передбачає регламентовану, офіційну поведінку учасників, дотримання норм та має чітку мету – регулювання взаємовідносин між суб'єктами офіційної взаємодії (особа – установа, установа – установа, особа – особа в діловому контексті). Офіційно-діловий дискурс – це цілісний процес комунікації та її результат у мовному вираженні, що має чітко визначені функції, стиль і жанри. До складників офіційно-ділового дискурсу вналежнюють: комунікативну мету – установлення, підтримання або оформлення ділових стосунків, передання управлінської чи правової інформації; адресанта й адресата – зазвичай це інституції, установи, організації або посадові особи (від імені установ), а також громадяни у статусі суб'єктів офіційних відносин; жанрову диференціацію – розмаїття текстів, наприклад, заяви, накази, протоколи, договори, акти, довідки, характеристики, листи, повідомлення тощо; стильові ознаки – точність, логічність, стандартизованість мовлення, відсутність емоційності, використання усталених мовних формул і конструкцій; модальність – переважно об'єктивна, імперативна або нейтрально-офіційна; мовні засоби –

переважання іменників, ділової лексики, канцеляризмів, офіціозу; чітка структурованість речень, формулювання норм, умов, прав і обов'язків.

Результатом наукової комунікації як обміну знаннями, інформацією, ідеями між науковцями або між науковцями й суспільством є дискурс. Науковий дискурс – це результат мовної і текстової діяльності, яка виникає в процесі наукової комунікації. Науковий дискурс характеризується об'єктивністю і логічністю, чіткою структурою викладу, використанням термінології, аргументованістю, орієнтацією на істину та доказовість. Науковою комунікацією можна вважати процес, а науковим дискурсом — форму й результат цього процесу (наприклад, наукова стаття, доповідь, рецензія, наукове обговорення).

Сьогодні натрапляємо на досить широкі й вузькі дефініції поняття комунікативних стратегій. У вузькому розумінні стратегіями називають техніки, мовні засоби, що допомагають мовцям порозумітися, наприклад, методи заміни незнайомих слів відомими лексемами комунікантам. У широкому визначенні комунікативні стратегії розглядають як інструменти для обговорення різних смислів і семантико-прагматичного порозуміння в різних ситуаціях, тобто вони є засобами підвищення ефективності комунікації – символами успішної комунікації. Як зауважує О. Селиванова, «теорія символу залишається однією з головних теоретичних проблем семасіології, сучасний етап розвитку якої характеризується дифузністю інтерпретації її об'єкта – значення, смислу; загостренням уваги до зв'язку мовного змісту з ментальним лексиконом людини, дослідженням конкретної мовної особистості, залученням до інтерпретації значень методик інших наук, зокрема, логіки, семіотики, теорії комунікацій, когнітології, філо софії та соціології» [4].

Комунікативна ситуація в офіційно-діловому й науковому стилях має досить складну структуру з огляду на її цілісність. Довірливі ділові й академічні відносини як офіційні взаємозв'язки постають на основі правильно обраних кооперативних стратегій і тактик, що в подальшому визначають успішність процесу комунікації.

В офіційно-діловому стилі комунікативні стратегії – це певні мовні та поведінкові засоби, що вможливають ефективну взаємодію в діловому чи формальному спілкуванні. Переважно вони спрямовані на досягнення конкретної мети: інформувати, переконати, усунути конфлікт, знайти компроміс, узгодити позиції, поділитися планами, вирішити проблему тощо. Офіційний стиль передбачає чітку структуру, логіку, точність і нейтральний тон. До найпоширеніших основних комунікативних стратегій в офіційно-діловому стилі вналежнюємо:

1) інформаційну стратегію, мета якої передати точні, повні й об'єктивні відомості. Вона має чітку структуру (вступ, основну частину, висновки), терміни, статистику, факти, їй не притаманна емоційна лексика. Жанрами реалізації є офіційні звіти, накази, інструкції, доповіді тощо;

2) стратегію переконання, що має на меті впливати на думки або поведінку адресатів. Характерними ознаками є логічні аргументи, посилання на авторитети, закони, документи, стриманий тон, уникнення прямих емоцій. Жанрами втілення є офіційні звернення, супровідні листи, заяви тощо;

3) стратегію спонукання (стимулювання до дії), метою якої є заклик до виконання дій або дотримання інструкцій. Типовими жанрами можна вважати накази, розпорядження, прохання;

4) стратегію самопрезентації. Її мета – створити позитивне враження про особу чи установу, підкреслити імідж, професіоналізм. До типових жанрів належать пресрелізи, представлення, виступи.

Наведені стратегії реалізують через комунікативні тактики, як-от, пояснення, обґрунтування, ввічливе прохання. Вони відповідають основним засадам офіційно-ділового стилю: точність, об'єктивність, логічність, стандартність формулювань. Наприклад, стратегію інформування реалізують через тактику повідомлення фактів, що ілюструє фраза: *Повідомляємо, що засідання відбудеться 21 травня о 10:00.* У цьому висловленні мовець подає конкретну інформацію без емоційного забарвлення, що відповідає нормам офіційного спілкування. Стратегія спонукання до дії зазвичай присутня в закликах або ввічливих проханнях, як-от: *Просимо надати необхідні документи до 1 червня.* У наведеному прикладі використано тактику ділового прохання з дотриманням форм ввічливості. Аргументація як стратегія має на меті обґрунтування певного рішення чи позиції: *Ураховуючи тенденції ринку, запропонований варіант є найефективнішим.* Такий вислів демонструє використання аналітичного підходу й логічних підстав для ухвалення рішення. Вияв поваги й дотримання субординації реалізують через тактику вшанування співрозмовника, наприклад: *Дякуємо за увагу та сподіваємося на подальшу плідну співпрацю.* Це сприяє збереженню офіційно-етичного тону в комунікації. Комунікативні стратегії в офіційно-діловому дискурсі спрямовані на ефективну, логічну й врівноважену взаємодію між сторонами, що базується на точності вислову, дотриманні мовного етикету й прагненні уникнути конфлікту.

У науковій комунікації найпоширенішими стратегіями є інформування, аргументація, класифікація і систематизація, пояснення, порівняння й узагальнення. Стратегія інформування полягає у передачі наукових знань, фактів і результатів досліджень об'єктивно, чітко й логічно. Аргументацію використовують для обґрунтування теоретичних положень чи власної позиції: вона передбачає логічну послідовність, посилання на джерела, приклади й докази. Класифікація та систематизація дозволяють упорядковувати знання й об'єднувати явища за спільними ознаками, часто із застосуванням критеріїв поділу. Пояснення націлене на уточнення понять, механізмів і процесів, роблячи складне зрозумілим за допомогою дефініцій і прикладів. Порівняння

використовують для виявлення подібностей або відмінностей між явищами, зокрема через таблиці, графіки чи якісні характеристики. Стратегія узагальнення полягає у формулюванні загальних висновків на основі аналізу фактів і спостережень. Усі ці стратегії забезпечують наукову обґрунтованість, точність і логічну завершеність викладу.

Наведемо приклади реалізації комунікативних стратегій і тактик, що притаманні науковому дискурсу. У стратегії інформування реалізують тактики подання фактів і даних, а саме: *Згідно з останніми дослідженнями, рівень вуглекислого газу в атмосфері перевищує 420 ppm.* та опису експерименту *Під час експерименту було зафіксовано зміну температури з 25 °C до 32 °C протягом 5 годин.* У межах стратегії пояснення використовують тактики подання дефініцій, як-от: *Дискурс – це зв'язне мовлення, організоване відповідно до комунікативної мети.* і подання прикладів *Наприклад, у біології термін “екосистема” означає сукупність живих організмів і середовища їх існування.* Аргументацію втілюють через тактики наведення доказів, наприклад: *Цей висновок підтверджується результатами аналізу, наведеними у Таблиці 3 і зіставлення поглядів На відміну від підходу Сміта (2018), ми пропонуємо враховувати ще й соціокультурний чинник.* Стратегія самопрезентації представлена тактиками посилення на власні дослідження *У попередньому дослідженні ми розробили методику оцінювання ризику та демонстрації внеску Нове у цьому дослідженні – інтеграція психологічних і лінгвістичних параметрів у моделі аналізу.* У межах стратегії кооперації використовують тактики м'якого подання власної думки *На нашу думку, доцільно враховувати також лексичні одиниці маркованого вживання та коректного цитування Як зазначає К. Кларк (2022), когнітивна метафора є ключовою у формуванні наукових понять.* У стратегії узагальнення реалізують тактики формулювання висновків *Отже, запропонована модель може бути ефективно застосована для аналізу політичного дискурсу та виокремлення головного Головним чинником зміни риторики вважаємо вплив соціального запиту на об'єктивність.*

Спостережено, що можна виокремити спільні комунікативні стратегії і тактики, які притаманні однаковою мірою діловій і науковій співпраці. Помічено, що в них домінують кооперативні комунікативні стратегії, наприклад: стратегія інформування (тактики встановлення, підтримання і переривання мовного контакту, запиту й надання інформації), аргументативна стратегія (тактики проведення аналогії, протиставлення, опису позитивної перспективи, мотивації), спонукальна стратегія (тактики підкреслення власного статусу, демонстрації домінуючої позиції адресата й підвищення власного низького статусу, безпосередньої чи прихованої каузації), стратегія компромісу (тактики прояву співчуття, уваги, переконання, згоди / незгоди).

Під час навчання в закладі вищої освіти варто зосереджувати увагу на аналізові таких комунікативних стратегій, як перефразування, мовна дія,

вільне спілкування, оскільки «це особливо важливо в умовах мовної підготовки, де рівень володіння мовою та темп засвоєння матеріалу можуть суттєво відрізнятись серед студентів» [6]. Перефразування передбачає висловлення тієї самої ідеї за допомогою різних лексичних одиниць, що навчить здобувачів пояснювати складні теми й завдання легшими для підтримання спілкування і зосередження уваги на головному. Така стратегія дає змогу студентам ефективно долати мовні бар'єри і конфліктні ситуації. Стратегії мовної дії зосереджені на тому, як здобувачі використовують мову для виконання певних інтенцій, наприклад, вибачення чи прохання. Ці стратегії передбачають планування, мислення й адаптацію до різних соціокультурних норм. Стратегія вільного спілкування полегшує процес сприйняття і розвитку словникового запасу, граматичних знань і мовних навичок. Крім того, активне використання мови сприяє збереженню довготривалої пам'яті й поглиблює розуміння.

Висновки. Отже, комунікативні стратегії і тактики відіграють вирішальну роль у вивченні офіційно-ділової і наукової мови, сприяючи ефективній академічній і дослідницькій комунікації та покращуючи результати навчання. Оволодіння мовними засобами втілення стратегій і їх розуміння дає змогу здобувачам вищої освіти краще орієнтуватися в різноманітних професійних і науково-навчальних ситуаціях спілкування, розвивати власну комунікативну компетентність у соціокультурних контекстах. Усвідомлюючи, плануючи та використовуючи комунікативні стратегії, майбутні фахівці можуть оптимізувати свій досвід навчання і досягти вищого рівня володіння діловою і науковою мовою.

Література:

1. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики: монографія. Львів: ПАЮ, 2010. 336 с.
2. Корольова А. В. Стратегії і тактики комунікативної поведінки учасників спілкування в ситуаціях конфлікту. *Studia Linguistike: зб. наук. пр.* Київ: Вид.-полігр. центр «Київський університет», 2008. Вип. 1. С. 48 – 53.
3. Резунова О. С., Передерій О. Програма інноваційного освітнього проекту з формування самоефективності суб'єктів освітнього процесу засобами вальдорфської педагогіки. Людинознавчі студії : зб. наук. праць ДДПУ імені Івана Франка / М-во освіти і науки України, ДДПУ ім. І.Франка; редкол.: М. М.Чепіль (гол. ред.), Л. Морська, Н. Мукач та ін. Дрогобич : ВД Гельветика, 2022. Вип. 14/46 : Педагогіка. С. 42-48.
4. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації: підруч. Черкаси: Вид-во Чабаненко Ю. А., 2011. 350 с.
5. Семенюк О. А. Основи теорії мовної комунікації: навч. посібник. Київ: Вид. центр «Академія», 2010. 210 с.
6. Сергієнко О. І., Семак Л. А. Навчальний потенціал штучного інтелекту під час мовної підготовки в аграрних закладах вищої освіти. *Професійно-прикладні дидактики*. 2025. № 1. URL: <https://journals.pdu.khmelnitskiy.ua/index.php/pad/article/view/494> (дата звернення: 10.05.2025)

7. Тараненко К. В. Лінгвопрагматичний аналіз типу мовної особистості. *Український смисл*. 2016. С. 310 – 319.

8. Франко О. Б. Семантичні та прагматичні параметри спонукального дискурсу (на матеріалі німецькомовних художніх творів XX ст.): дис. ... к. філол. н.: 10.02.04. Київ, 2007. 229 с.

9. Фролова І. Є. Комунікативно-прагматичний та комунікативно- дискурсивний підходи у лінгвістиці. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2008. № 38. С. 150 – 156.

10. Шевченко І. С. Дискурс як мисленнєво-комунікативна діяльність. *Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен: монографія* / під заг. ред. І. С. Шевченко. Харків: Константа, 2005. С. 21 – 28.

References:

1. Batsevych, F. S. (2010). *Narysy z lnhvistychnoi prahmatyky: monohrafiia* [Essays on linguistic pragmatics]. Lviv [in Ukrainian].

2. Korolova, A. V. (2008). *Strategii i taktyky komunikatyvnoi povedinky uchasykyv spilkuвання v sytuatsiiakh konfliktu* [Strategies and tactics of communicative behavior of communication participants in a conflict situation]. *Studia Linguistike*. Kyiv. Vyp. 1 [in Ukrainian].

3. Rezunova, O. S., Perederii, O. (2022). *Prohrama innovatsiinoho osvithnoho proiektu z formuvannya samoefektyvnosti subiektiv osvithnoho protsesu zasobamy valdorfskoi pedahohiky* [Program of an innovative educational project to form self-efficacy of subjects of the educational process using Waldorf pedagogy]. *Liudynoznavchi studii*. Drohobych. Vyp. 14/46 [in Ukrainian].

4. Selivanova, O. O. (2011). *Osnovy teorii movnoi komunikatsii: pidruch.* [Fundamentals of the theory of linguistic communication]. Cherkasy [in Ukrainian].

5. Semeniuk, O. A. (2010). *Osnovy teorii movnoi komunikatsii: navch. posibnyk.* [Fundamentals of the theory of linguistic communication]. Kyiv [in Ukrainian].

6. Serhienko, O. I., Semak, L. A. (2025). *Navchalnyi potentsial shtuchnoho intelektu pid chas movnoi pidhotovky v ahrarynykh zakladakh vyshchoi osvity* [The educational potential of artificial intelligence during language training in agricultural higher education institutions]. *Profesiino-prykladni dydaktyky*. № 1. [in Ukrainian].

7. Taranenko, K. V. (2018). *Linhvoprahmatychnyi analiz typu movnoi osobystosti* [Linguopragmatic analysis of the type of linguistic personality]. *Ukrainskyi smysl*. [in Ukrainian].

8. Franko, O. B. (2007). *Semantychni ta prahmatychni parametry sponukalnoho dyskursu (na materialy nimetskomovnykh khudozhnikh tvoriv 20 st.)* [Semantic and pragmatic parameters of motivational discourse (based on German-language works of art of the 20th century)]: dys. ... к. філол. н.: 10.02.04. Київ [in Ukrainian].

9. Frolova, I. Ye. (2008). *Komunikatyvno-prahmatychnyi ta komunikatyvno- dyskursyvnyi pidkhody u lnhvistytsi* [Communicative-pragmatic and communicative-discursive approaches in linguistics]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*. № 38 [in Ukrainian].

10. Shevchenko, I. S. (2005). *Dyskurs yak myslennievo-komunikatyvna diialnist* [Discourse as a thinking and communicative activity]. *Dyskurs yak kohnityvno-komunikatyvnyi fenomen*. Kharkiv [in Ukrainian].